

De kinderkolonie

Met de oorspronkelijke titel *De amazones* verwijst de roman naar de verbeelding waarmee drie zusjes stand houden in de kinderkolonie waarin ze veel langer zullen verblijven dan de geplande drie maanden zomervakantie. De geschiedenis die hier verteld wordt, begint in de zomer van 1940 in Libië en verhaalt hoe drie zusjes uit een Siciliaans kolonistengezin, Sara, Angela en Margherita, op de boot naar Italië worden gezet om in een kinderkolonie van de PNF Gioventù Italiana del Littorio (Italiaanse Jeugd van de Fascistische Partij) gevormd te worden tot ware fascist. Manuela Piemonte heeft zich voor haar debuut gedocumenteerd met behulp van getuige Ernesto Susigan om een vergeten trauma aan het collectieve geheugen toe te voegen, de ervaringen van de kinderen van de zogenaamde Vierde Kust, die door de oorlog soms wel zeven jaar van hun ouders gescheiden bleven. In veel van deze gevallen wisten de kinderen zelf hun achternaam niet meer en moesten ze na de oorlog in vluchtelingenkampen worden opgevangen alvorens hun identiteit via psychologische vraaggesprekken achterhaald kon worden.

De roman telt zeven chronologisch opeenvolgende delen waarvan de drie middelste de titel 'Oorlog' dragen. De voorgeschiedenis met de titel 'Eerst' vertelt hoe de meisjes opgroeien op het platteland bij Tripoli en via hun schoolmeesters al geconfronteerd worden met twee contrasterende visies op hun leefomgeving, de fascistische, waarin een racistisch onderbouwd onderscheid wordt gemaakt tussen de Italiaanse kolonisten en de gekoloniseerde ander, en een visie van binnenuit die verkregen is door kennis en ervaring. Deze conflicterende visies worden concreet tastbaar voor de zusjes wanneer ze 's nachts vanaf het dak een vrouw te paard voorbij zien galopperen en vervolgens zien hoe het paard, zonder de berijder, terug rent achtervolgd door zwarthemden. Ondanks de campagne die vervolgens door de fascist. wordt opgezet om deze gevaarlijke 'amazone' op te pakken en te berechten, bewaren de zusjes hun geheim. Haar ronde medaillon dat de oudste zus heeft opgeraapt wordt een talisman dat ervoor zal zorgen dat de meisjes, ook wanneer ze in de vakantiekolonie worden blootgesteld aan indoctrinatie, hun onafhankelijkheid van denken en handelen zullen bewaren.

De ronde 'Toren' (titel van het tweede deel) van zeventien verdiepingen waarin volgens het verhaal de meisjeskolonie aan de Apuaanse kust is gehuisvest – tot model dient de door Agnelli beschikbaar gestelde Torre FIAT, omgedoopt tot Torre Balilla, die nog steeds dient als vakantiepark in Marina di Massa aan de Toscaanse kust – is gebouwd als 'een verticale slaapzaal, zonder muren om kamers af te scheiden, en zelfs op het laagste punt konden oren alles horen'. Dit staaltje fascistische architectuur leent zich bij uitstek om surveillance uit te voeren over de 'georganiseerden', de kaalgeschoren meisjes die per leeftijd zijn opgedeeld in 'manipels' met bijbehorende 'groepshoofden'.

Al gauw verandert de vakantiepret aan zee in een gedwongen verblijf zonder contact met de ouders, dat gepaard gaat met steeds schaarser wordende middelen. In het zesde deel met de titel 'Honger 1943' zullen de gedrilde kinderen in opstand komen tegen hun leidsters en zal hun opvoeding tot soldaatjes wrede gevolgen hebben. De drie zusjes verkiezen hun vrijheid boven de veiligheid van de toren en slaan op de vlucht. In het laatste deel, 'De toren voorbij 1943-1947', volgt de lezer hen tot in het Opvang- en Verdeelcentrum voor Vluchtelingen Cinecittà te Rome waar ze uiteindelijk met hun moeder herenigd zullen worden.

De op historische feiten gebaseerde plot laat zich vrij makkelijk samenvatten. Welke stijlmiddelen

gebruikt de auteur om de lezer meer dan 300 pagina's lang aan het lot van de meisjes te verbinden? Allereerst is er het kindperspectief dat inzoomt op de rivaliteiten tussen de meisjes, hun relaties met de verschillende leidsters en de zuigende kracht van de zusterband. Ook wanneer het drietal gescheiden is in drie verschillende manipels houdt deze stand dankzij het 'eerst' dat is voorafgegaan aan hun verplaatsing. Mooi uitgewerkt is het verschil tussen de oudste Sara en de middelste Angela, Sara de revolutionair en Angela die zich vastklampt aan het reglement als middel tot hervorming van het systeem. De jongste, Margherita, lijkt aanvankelijk makkelijk beïnvloedbaar, totdat blijkt dat ze al snel door heeft hoe ze gehoorzaamheid kan veinzen.

Dat we alles door kinderogen zien, maakt ook dat de beleving van de werkelijkheid sterk gevoed wordt door de verbeelding. Naast de fantasie van de amazone speelt in de roman ook de droomwereld van de fascistische filmindustrie een belangrijke rol. Als ze aankomen bij de Toren ziet Angela het woord Pisorno opdoemen, een 'naam als een toverformule', en ontdekt ze dat de Tirrenia-studio's waar *Cabiria* is opgenomen binnen handbereik zijn. Ze zal in de vakantiekolonie worden opgeleid om de filmprojector te bedienen. Bij de opvoeding tot fascist wordt ook film ingezet, de Luce- journaals voor de fascistische propaganda, een bioscoopbezoek aan de avonturenfilm *La figlia del Corsaro Verde* ter vermaak, en de projectie van *De verloofden* ter stichtelijke opvoeding. Het filmmotief wordt door Piemonte, die ook scenarioschrijver is, vakkundig uitgewerkt en ze zet er zelfs de historische feiten voor naar haar hand, zoals ze toegeeft in de 'Noot van de schrijfster'.

Het derde element dat de spanning vasthoudt is een subplot die zo uit een *film noir* zou kunnen komen: binnen de kolonie blijken niet alle leidsters recht in de leer te zijn, en dat juist de rebelse zusjes dit op het spoor komen is geen toeval.

Alles bij elkaar geeft deze roman niet alleen op een haast filmische manier inzicht in de dramatische gevolgen van een fascistisch idee over heropvoeding, maar leest hij ook als een avonturenverhaal dat associaties oproept met neorealistische intriges, maar ook met kostschoolromans of sociale experimenten zoals beschreven in Golding's *Lord of the flies*. Zijn deze referenties naar fictie impliciet, Piemonte zegt in de 'Noot' de geciteerde artikelen uit de reglementen van de kinderkolonie direct ontleend te hebben aan het *Regolamento per le colonie per i bambini della Libia e dell'Africa Orientale*. Bovendien laat ze haar hoofdstukken voorafgaan door krantenkoppen uit die tijd die het vertelde verhaal kaderen in de kroniek van de oorlog. De auteur lijkt zo schatplichtig te zijn aan Antonio Scurati's *M*, de succesvolle historische trilogie over Mussolini waarin de auteur het visionaire realisme van zijn narratief heeft verankerd in de taal waarin de documenten destijds het publiek bereikten.

Manuela Piemonte: De kinderkolonie, Ambo/Anthos, Amsterdam 2021, 331 p. ISBN 9789026351044. Vertaling van *Le amazzoni* door Saskia Peterzon-Kotte. Distributie VBK België

© 2022 | MappaLibri